

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש



ש"פ תבוא, ט"ז אלול, ה'תשל"ב

יוצא-לאור לש"פ תבוא, כ"א אלול, ה'תשע"ט



יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

צדי"ק שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית זי"ע

לעילוי נשמת

אבינו הרה"ח הרה"י וכו' ר' משה חיים ז"ל

ב"ר תנחום זאב הי"ד

נלבי"ע כ"ף אלול ה'תשע"ד

סאפאטשקינסקי

ת' נ' צ' ב' ה'



ולזכות אמנו מרת שרה לאה שתליט"א



נדפס על ידי ולזכות

בתם וחתנם

מרת רבקה נעמי ובעלה הרה"י ר' יוסף יצחק

ומשפחתם שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

ליין

הוספה

א

בי"ה. יו"ד אייר תשי"ד
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר ... שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו, בו מודיע מקביעות זמן חתונת בת גיסו תחי"ב ביום
טו"ב דחדש הרחמים הבע"ל, ובדאי תהי" בשעה טובה ומוצלחת. ובטח
מתכוננים ליום בהיר זה לא רק בהנוגע לענינים גשמיים, אלא "גם" בנוגע
לענינים הרוחניים. והשי"ת יצליחם.

בודאי כשיהיו אצלו בשוי"ט מקרוביו באה"ק ת"ו יודיע. ות"ח מראש.

בברכת הצלחה

מ. שניאורסאהן

ב

בי"ה. יא' אלול תשט"ו
ברוקלין

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מז' אלול, הנה יזכירו את כל אלה שכותב אודותם
ובפרט את אביו שי' על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ
זי"ע, כל אחד להכתוב במכתבו, ובחדש הרחמים הוא חדש אלול אשר יוצאים
לקבל פני המלך בשדה, הרי בודאי ינצל הזמן ללמוד תורת החסידות בשופי
ולעבודת התפלה כמובן מלקו"ת פי' ראה לבי' ב', וישפיע בכגון דא על חבריו
ויקוים בו כלשון הלכו"ת שם שהוא ית' מקבל את כולם בפנים שוחקות.

בברכת כתיבה וחתימה טובה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר



מצילום האגרת.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ תבוא, כ"א אלול, הננו מוציאים לאור התועדות ש"פ תבוא ט"ז
אלול, ה'תשל"ב, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

סו אלול, ה'תשע"ט,

צדי"ק שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית נ"ע זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2019 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5779 • 2019

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

אבל אעפ"כ, בנוגע לרצון הרי זה רק פגם בלבד, כיון שמצד הרצון כפי שהוא בעצם, במקומו, "לא אהניין לי"⁷⁵ שתהי' ההשפעה באופן שאינו כדבעי, אלא בגלל שיש בו פגם, הרי זה פועל שלאח"ז יהי' ביטול בחו"ב.

ועדיין צריך להבין: מהי סיבת הפגם בענין הרצון (כתר)?

אך הענין הוא — שזהו בגלל הרצון למעלה שיהי' עולם התהו, כמארז"ל⁷⁵ שבתחלה הי' הקב"ה בונה עולמות ומחריבן כו' (אלא שזהו באופן דסותר על מנת לבנות⁷⁶), וכתוצאה מזה הי' פגם בענין הרצון (כתר), ועי"ז הי' ביטול בחו"ב כו'.

יז. ויש להוסיף בנוגע להתיקון שנעשה ע"י שרה:

אאמו"ר מבאר ש"שרה הצדקת תיקנה .. הפגם וביטול ושבירה דתהו, זהו ששני חיי' הי' ק' וכ' וז"ל ("מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים"), ש"מאה הוא בחי' כתר, עשרים חו"ב .. ושבע .. הוא הז"ת".

ויש לומר, שענין התיקון נרמז במ"ש "שני חיי שרה", שכולל את כל ה"מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים" — שזהו ענין ההתכללות שתיקון פועל בתהו.

ועי"ז נעשה הענין ד"טוב מאד" שנאמר ביום הששי⁷⁷, ומזה באים לענין ד"ויכולו השמים גו"⁷⁸, מלשון תענוג⁷⁹, שזהו הענין דאלף השביעי, שאז יהי' שלימות ואמיתית התענוג.

ועוד לפני"ז ישנו הענין ד"טועמי' חיים זכו"⁸⁰, ע"י הפצת המעיינות חוצה, כפי שהתחיל ע"י הבעש"ט, ולאח"ז ע"י נשיאי חב"ד, עד לנשיא דורנו⁸¹.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן המשקה והמזונות עבור המלוה מלכה.

טרם צאתו התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "אימתי קאתי מר"ן].

בס"ד. שיחת* ש"פ תבוא, ט"ז אלול, ה'תשל"ב.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. דובר כמ"פ שתחלת וראש כל ענין כולל את כל הענין כולו, בדוגמת הראש, הכולל בתוכו חיות אברי הגוף, וממנו הם נמשכים. ועד"ז הוא בהתחלת וראש הסדרה שבו מודגש ומובלט עיקר ענינה של הסדרה. עפ"ז צריך ביאור בפרשתנו, שהתחלתה [ובמילא — עיקרה] היא פרשת ביכורים — דלכאורה הוא ענין פרטי ומוגבל מבין מצוות התורה (כדלקמן).

ועוד יותר: מהי השייכות דפ' ביכורים למ"ש בסיום הענין? "היום הזה ה' אלקיך מצוך וגו'", ופירש רש"י: "בכל יום ויום יהיו בעיניך חדשים כאלו בו ביום נצטוית עליהם", שקאי על כל התורה ומצוות שהם נצחיים בכל עת ובכל זמן — והרי מצות ביכורים היא רק בארץ ישראל ודוקא בזמן שביהמ"ק קיים, וגם אז תלוי' הבאת ביכורים בכמה תנאים והגבלות: באיש: אין מביא ביכורים רק מי שיש לו קרקע בארץ ישראל, שהרי דוקא הפירות הגדלים בקרקע שלו חייבים בביכורים, שנאמר² "ראשית בכורי אדמתך" עד שיהיו כל הגידולים "מאדמתך"³, ועוד זאת, שהקרקע צ"ל משוכחת, שהרי אין מביאים מתמרים שבהרים ולא מפירות שבעמקים וכו"⁴.

במין: אין מביאים ביכורים חוץ משבעת המינים האמורים בשבח הארץ, ומן המובחר שבהם⁵.

בזמן: אין קורין מקרא ביכורים אלא מעצרת ועד החג, שאז הוא זמן שמחה⁶.

לפי זה צריך להבין השייכות שבין מצות ביכורים ל"היום הזה ה' "

(* תוכן שיחות א"ב (עד סוס"ז) — הוגה
ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בהוספות
ללקו"ש ח"ט ע' 356 ואילך. במהדורא זו
ניתוספו ע"י המו"ל איזה ציוני מ"מ, וכמה
פרטים מהנחה בלתי מוגה.
(1) כו, טז.
(2) משפטים כג, יט. תשא לד, כו.
(3) ביכורים פ"א מ"ב. רמב"ם הלכות
ביכורים פ"ב ה"י.
(4) ביכורים שם מ"ג. רמב"ם שם ה"ג.
(5) ביכורים שם. רמב"ם שם ה"ב.
(6) רמב"ם שם פ"ד הי"ג. פרש"י פרשתנו
שם, יא.

(77) בראשית א, לא.

(78) שם ב, א.

(79) ראה אוה"ת עה"פ.

(80) ראה לקו"ש ח"כ ריש ע' 73. וש"נ.

(75) ב"ר פ"ג, ז. פ"ט, ב. וראה סה"מ

ה'ש"ת ע' 55. וש"נ.

(76) סה"מ תקס"ג ח"ב ע' תשכח. מאמרי

אדהאמ"צ דברים ח"ב ס"ע תקפב ואילך.

אלקין מצוך גו", שהוא קיום כל המצוות, שמחוייב בזה כאו"א מישראל ובכל עת וזמן.

[ועוד י"ל בדא"פ: ע"ד שא"י נקראת "ארץ זבת חלב ודבש" — כולה ובכל הזמנים (אף בשממותה) — הנה הבאת ביכורים בזמן הבית בא"י מחלק מסויים בארץ, המשיכה וזיכתה את כל הארץ בדור ההוא ובכל הדורות, בקיום מצות ביכורים בגשמיות, ובדוגמת מצוות התלויות במלך שהוא (המלך) מוציא כל ישראל⁸].

וענין זה (שהבאת ביכורים הוא ענין כללי) נראה גם בה"וענית ואמרת" שבביכורים, שהרי אומר "ארמי אובד אבי וירד מצרימה גו' ויוציאנו ה' ממצרים גו' ויתן לנו את הארץ הזאת"⁹, שכל אלו הדברים שייכים לכל ישראל, ולכל הארץ ובכל הדורות (ובלשון ההגדה: "אלו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו וכו' משועבדים וכו'").

ב. והענין הוא — שבפרשת ביכורים מבוארת תכלית בריאת האדם ועבודתו. ובהקדם ביאור פסוק הראשון שבסדרה שהוא הקדמה להמצוה דהבאת ביכורים — "והי' כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשת וישבת בה":

"כי תבוא אל הארץ" — ברוחניות — קאי על ירידת הנשמה בארץ הלזו הגשמית, שהיא ירידה גדולה "מאיגרא רמה לבירא עמיקתא"¹⁰. ואעפ"כ אומר על זה "והי'", ואמרו רז"ל¹¹ כל מקום שנאמר "והי' אינו אלא שמחה — ולכאורה, הלא ירידת הנשמה בגוף היא, כאמור, ירידה גדולה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, ו"כל הדרכים בחזקת סכנה"¹², וכמרוז¹³ על הפסוק בפרשתנו¹⁴ "ברוך אתה כבואך וברוך אתה בצאתך", "שתהא יציאתך מן העולם כביאתך לעולם", ואיך אומר על זה "והי'" לשון שמחה?

ומבאר הכתוב "אשר ה' אלקיך נותן לך" — דכיון שירידת הנשמה בגוף היא מה' אלקיך, הרי ברור שזהו טוב, ושלימות הטוב, ובמילא פשוט שאין זה ירידה אמיתית.

ואם יטעון הטוען, שמאחר שירדה נשמתו למטה, מוכרח הוא להתחשב עם עניני עוה"ז, והרי זו ירידה — על זה ממשיך: "ה' אלקיך

(11) ב"ר פמ"ב, ג. אוה"ח כאן.

(12) ירושלמי ברכות פ"ד ה"ד.

(13) ב"מ קז, סע"א. הובא בפרש"י עה"פ.

(14) כח, ו.

(7) פרשתנו שם ט"ט. ועוד.

(8) תניא אגה"ק סכ"ט.

(9) שם, ה"ט.

(10) ע"פ לשון חז"ל — חגיגה ה, ב.

נשארת בפני עצמה, אזי מסתלק השכל שהי' מלובש באותיות בהיותם מצורפים לתיבת "ברוך". אבל אעפ"כ, גם לאחרי שנפרדו האותיות, עדיין נשאר בהם איזה רשימה וניצוץ מאור השכל שהי' מלובש בהם תחילה.

[וע"ד שמצינו בנוגע ל"ספר תורה שבלה שאם יש בו ללקט שמונים וחמש אותיות כגון פרשת ויהי בנסוע הארון מציליך"⁷³, שעדיין נשאר בו מקדושת הס"ת].

ואין זה כמו סתם אותיות, קודם שנתלבש בהם איזה שכל, שהם רק מוכשרים שיוכל להתלבש בהם אור השכל, אבל כל זמן שלא נתלבש בהם אור השכל, עדיין אין להם שייכות לענין השכל; משא"כ לאחרי שנתלבש בהם דבר שכל, הנה גם כאשר נפרדים האותיות, אזי נשאר בהם רושם מהשכל שהי' מלובש בהם לפני"ז.

[וע"ד שמצינו בנוגע לענין הקדושה בחפצא של מצוה, שיש חילוק בין דבר שנעשתה בו מצוה בפועל, לדבר שרק הוזמן לעשיית מצוה אבל עדיין לא נעשתה המצוה בפועל, כפי שמביא אדמו"ר האמצעי בשערי אורה⁷⁴].

וכן הוא בנוגע לרב ותלמיד: כאשר הרב משפיע שכל נעלה ביותר שלמעלה מכלי התלמיד, אזי מתבלבל התלמיד; אבל, מזה גופא מוכח שיש לתלמיד איזה שייכות לשכל זה, כי, אילו לא היתה לו שום שייכות לשכל זה, לא הי' אפילו מתבלבל, ורק בגלל שיש לו שייכות לשכל זה, אלא שהוא למעלה ממנו, אינו יכול לקבלו כדבעי. אמנם, אע"פ שאינו מקבל את פנימיות עצם השכל (גם לא הסך-הכל והמסקנא), הרי כיון שיש לו שייכות לשכל זה, הרי הוא מקבל מבחי' אחוריים.

וזהו ענין הביטול שנעשה בחו"ב — לא שבירה ומיתה (כמו בז' תחתונות), אלא רק ביטול, שזהו"ע של ירידה כו', כיון שאין כאן ענין השכל בשלימותו, אלא רק רשימה ובחי' אחוריים בלבד.

טז. והנה, הסיבה להביטול שנעשה בחו"ב היא בגלל הפגם שישנו בענין הכתר, שהו"ע הרצון:

אילו ענין הרצון הי' כדבעי למהוי, אזי לא הי' ענין של ביטול בחו"ב, כי, מצד הרצון, היתה השפעת השכל במדה ושיעור שיוכל התלמיד לקבל, ולא יהי' ענין של שבירה כו'.

(73) שבת קטו, סע"ב. וש"נ.

פ"ה ואילך. וראה גם הנסמן בלקו"ש חט"ז

(74) שער הפורים ד"ה יביאו לבוש מלכות ע' 222 הערה 76.

להחזיק מעמד זמן רב בענינים שהם היפך האמת, כך, שסוכ"ס יתבטל הדבר.

ולאמיתו של דבר, הנה גם עכשיו אין לזה מציאות!... ואין זה אפילו בגדר כלי שישבר למחר, שיש לו איזה חשיבות עכ"פ היום — כי, במה דברים אמורים, בכלי של זהב וכיו"ב, משא"כ כלי של חרס, שאין לו חשיבות, וכ"ש כלי של רעי... שאינו נחשב למציאות כלל!

יד. וכאן המקום להזכיר⁶⁹ אודות ה"תענית צבור" שנקבע ע"י רבנים וכו' ליום א' דסליחות הבע"ל, לביטול הגזירות האיומות דזמן האחרון.

וזוהי אחת הסיבות לעריכת התועדות ביום הש"ק זה — כדי לא להמתין עד ליום הש"ק הבא, אלא להזכיר ולעורר על זה שבוע לפניו, כך, שיוכלו לפרסם זאת.

ו"בזאת תבחנו", לראות כוונת אלו שאמרו עד עתה שאינם עושים וכו' לביטול הגזירה, לפי שכל הענינים שתובעים מהם הוא רק "פוליטיק" וכיו"ב — שהרי בענין התענית, שתוכנו תפלה להקב"ה לביטול הגזירה — אין מקום לטענות אלו, ובמילא לפי דבריהם עצמם — צריכים הם להשתתף בזה, ובאם לאו, הרי אגלאי מילתא למפרע כוונתם בזה וכו'.

ויה"ר שכל זה ייעשה בדרכי נועם ובדרכי שלום.⁷¹

* * *

טו. בנוגע להביאור בהערות אמו"ר:

יש להקדים המבואר בדרושי חסידות⁷² בנוגע לשבירת הכלים דתהו שע"ז נסתלק האור — שזהו כמשל התיבה שמורכבת מצירוף כמה אותיות, כמו תיבת "ברוך", שאז היא כלי לאיזה השכלה, שזהו האור המלוכב בתיבה זו; אבל כאשר מפרידים את האותיות זמ"ז, וכל אות

69 ראה גם שיחת ח"י אלול ס"ו ואילך (לקמן ע'... ואילך).

70 כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף בבת-שחוק, שגם בנוגע לציווי הקב"ה "לא יהי לך אלהים אחרים" (יתרו כ, ג) יכולים לטעון שזהו "פוליטיק" והיפך ה"דמוקרטיא", שהרי עד אז היו בני" במצרים כו', ועכשיו רוצה הקב"ה לשנות זאת!...

71 חסר סיום הברכה (המו"ק?).

72 ראה סה"מ תרנ"ה ע' ל. ובכ"מ.

נותן לך", שאין עם ישראל נמצא תחת שליטת "הארץ", כי אם — להיפך — "נותן לך", שהעולם "ניתן" לישראל מהקב"ה, ועם ישראל הוא בעה"ב של העולם. ובמילא מובן שעניני העולם וכל הענינים גשמיים שיש לעם ישראל — אינם מבלבלים אותו, ואדרבא, הוא בתכלית השמחה מזה שביכולתו לעלות מעלה מעלה ע"י ירדתו לעוה"ז.

אמנם כאן מתעוררת השאלה: מכיון ש"ה' אלקיך נותן לך", הנה אע"פ שמצד זה כל הענינים גשמיים ורוחניים הם בתכלית הטוב אצלו, מ"מ, מכיון שהוא רק מקבל — "נותן לך", הרי כ"ז הוא "נהמא דכסופא"¹⁵, ואין זה תכלית שלימות הטוב, ואיך אפשר להיות בזה תכלית השמחה? הנה על זה אומר "וירשת", ובענין ירושה אמרו רז"ל¹⁶ שהוא באופן ד"תחת אבותיך יהיו בניך"¹⁷, שהיורש במקום המוריש ממש¹⁸, וגם כאן אין זה שהאדם הוא רק מקבל, אלא שהוא "חלק אלקה ממעל ממש"¹⁹ הנותן והוא המקבל, ואין זה "נהמא דכסופא" כו'.

אבל עדיין אינו מובן: מכיון שירדה הנשמה למטה, הרי נעשית בכחי' נבדל²⁰, ואינה מרגישה שייכותה לשרשה ומקורה ולבחי' "ה' אלקיך", ובמילא בהרגשתה היא רק "מקבל".

ועל זה ממשיך "וישבת בה", ו"אין ישיבה אלא לשון עכבה"²¹, והכוונה בזה, שצריכה להתעכב ולעבוד עם עניני עוה"ז, וע"י עבודתה בארץ הלזו הגשמית ובכחי' "עכבה", הרי היא מגיעה לתכלית שלימות הטוב, ובמילא לתכלית השמחה (כי אז אינה "נהמא דכסופא" גם בגלוי).

ג. וממשיך בכתוב: "ולקחת מראשית כל פרי האדמה וגו'" — שבזה בא לבאר אופן העבודה, שצריך ליקח "מראשית פרי האדמה" ולהביאם אל הכהן, היינו, שצריך ליקח מעניניו הגשמיים²², והטוב

15 ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, רע"ד. ובכ"מ.

16 ראה ב"ב סה, א. קנט, א"ב.

17 תהלים מה, יז.

18 ראה צפע"ג שו"ת דווינסק ח"א סקיי"ח. ווארשא ח"ב סקיי"ח. מילואים יג, א. מהדו"ת יט, א. וש"נ.

19 תניא רפ"ב.

20 ראה סה"מ עת"ר ע' שלו. תער"ב-תרע"ו ע' קצא.

21 מגילה כא, סע"א. הובא בפרש"י עה"ת תזריע יב, ד.

22 ועד"ז בנוגע לענינים רוחניים, שלכן הרי זה שייך גם למי ש"תורתו אומנתו" (שבת יא, א), שכולו רוחניות — שקודם שעוסק בשכל התורה (ש"היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים" (ואתחנן ד, ו)), צריך להקדים ברכת התורה: "נתן לנו את תורתו... נותן התורה" [שע"ז ניתוסף גם באופן לימוד התורה, דכיון שהתורה היא של הקב"ה שהוא א"ס, צ"ל הלימוד באופן דהוספה ועלי' עד א"ס], וענין זה (ההדגשה שהתורה היא של הקב"ה) הוא בדוגמת הנתינה לכהן כו' (מהנחה בלתי מוגה).

והמובחר שבהם (וכפס"ד הרמב"ם²³ שלכל דבר שבקדושה צריכים ליתן מהמובחר, וכמ"ש²⁴ "כל חלב לה' וגו'") — וליתנם לקדושה כו'.

וגם זה — לא באופן שמבטל עניניו הגשמיים ונכללים באלקות, כי אם להמשיך בהם קדושה כפי שהם בגשמיותם — שגם זה הוראה ממצות ביכורים:

מצות ביכורים אינה להעלותם על גבי המזבח ויוכללו באש שלמעלה ויתבטלו לאלקות [ובזה גופא ב' אופנים: קרבן עולה כולה כליל, ואין בה אכילה כלל; קרבנות שיש בהם אכילה (לכהן או גם לבעלים), אבל רק לאחר שחלק (המובחר) מהם קרב על המזבח] — שהרי את הביכורים לא הקריבו ע"ג המזבח, אלא ניתנו לכהן לאכלם וכו', ובאופן כזה נכללים בקדושה²⁵.

וההוראה בזה בעבודת האדם — שאין הכוונה בזה לבטל הענינים גשמיים, כי אם להכניס בהם קדושה כפי שהם דברים גשמיים (הקשורים באכילה וכו').

ועוד בזה — "מראשית כל פרי האדמה", "ולא כל ראשית"²⁶, כי אין הכוונה שלא ישאר אצל איש היהודי שום דבר גשמי — אדרבה: ישארו אצלו פירות, וגם ראשית — פירות משובחים (שהרי צריכים ליתן "מראשית" (מן הראשית גופא רק קצת) ושאר ה"ראשית" נשאר אצלו), ובהם צריכה להיות ניכרת הקדושה — שהם פירות שניתנו מהם ביכורים. והרי זוהי תכלית כוונת התורה ומצוות — להמשיך אלקות בדברים הגשמיים כמו שהם בגשמיותם, שלכן כתוב במ"ת²⁷ "ויתצבו בתחתית ההר", להורות שתכלית מ"ת היא לעבוד למטה ב"תחתונים".

ד. עפ"ז מובן טעם סמיכת פ' ביכורים ל"היום הזה ה' אלקיך מצוך גו'", ואדרבה, מקדימים פ' ביכורים — כי בה מבואר היסוד וההתחלה של כל התורה ומצוות, לידע תכלית ירידת הנשמה ואופן העבודה בזה.

ה. וכשמקיים עבודה הנ"ל, נותן השי"ת שיהי' על מה להודות, ובאופן של "וענית ואמרת וגו'", בקול רם²⁸, באופן של שמחה וכו',

(23) סוף הלי' איסורי המזבח — הובא בשו"ע הלי' צדקה (יר"ד סוסרמ"ח).
(24) ויקרא ג, טז.
(25) ראה גם שיחת ש"פ תבוא, ח"י אלול.
(26) מנחות פד, ב — הובא בפרש"י עה"פ.
(27) יתרו יט, יז.
(28) תשי"ז ס"ז (תו"מ ח"כ ע' 243), וש"נ.

הר שיאן הוא חרמון, הרי לו ארבעה שמות, למה הוצרכו לכתוב, להגיד שבח א"י שהיו ארבע מלכיות מתפארות בכך, זו אומרת על שמי יקרא וזו אומרת על שמי יקרא" — דכיון שכל האומות מקבלים חיותם מארץ ישראל, לכן חביבה וחשובה ארץ ישראל בעיניהם.

וזוהו הטעם שאומות העולם מתבטלים כלפי בני"י שלהם שייכת ארץ ישראל — כפי שמצינו במלכת שבא שנתבטלה ובאה אל שלמה כו'⁶¹, וכיון שכל האומות היו בטלים למלכת שבא⁶², נמצא, שעיי"ז שמלכת שבא נתבטלה לשלמה, נתבטלו אליו בדרך ממילא כל האומות. וכפי שנאמר ביעודים דלעתיד לבוא — כמ"ש⁶³ "והיו מלכים אומניך וגו'", וכמ"ש גם בהפטרה דיום הש"ק זה: "להביא אליך חיל גוים ומלכיהם נהוגים"⁶⁴, והיינו, שתהי' אמנם אצלם מציאות של "מלכים" [מלך שיש לו תוקף ע"פ דין תורה, כמ"ש רבינו הזקן בדיני הפקר⁶⁵: "מלך אפילו נכרי שכבש איזו מדינה במלחמה קונה אותה .. לפי שזהו ממשפטי וחוק המלכות .. ומשפטי המלכות הם דין גמור כדין של תורה"]; ועד שיכולים ללמוד מזה בנוגע לענין המלכות למעלה כביכול, כהלשון הרגיל בחז"ל: "משל למלך בשר ודם כו'"], אבל לגבי בני"י — הרי זה באופן ש"מלכיהם נהוגים", ועד ש"מלכיהם ישרתונך"⁶⁶.

יג. אמנם, תמורת זה שהיחס והשייכות של גוים לארץ ישראל יהי' באופן האמור — ישנה הגזירה האיומה ד"מיהו יהודי", לומר על גוי שהוא יהודי!

משל למה הדבר דומה — כמו שמתייחסים ל"שפחה" כמו ל"מלך", ונותנים לה בעלות כו', שזהו ענין בלתי-רצוי אפילו בנוגע לגוים כשרים, שגם עליהם נאמר⁶⁷ "וחסד לאומים חטאת", ועאכו"כ בנוגע לגוים שבימינו, שהם בדרגא ירודה כו'.

ואלו שעושים זאת לא מרגישים כלל את חומר הדבר! — "מוכרים" את התורה! ... שוכחים מה שנעשה עם ה"ראש", וחושבים רק על ה"רגלים" — בה בשעה ש"רגלים" אין להם מציאות כלל ללא ה"ראש".

וכיון שזהו היפך התורה, ברור הדבר שמצב זה לא יאריך ימים... וכדברי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) בקונטרס ומעין⁶⁸, שיהודי לא יכול

(61) מלכים-א יו"ד, א.
(62) ראה פי' הראב"ע תהלים עב, יו"ד.
(63) ישע"י מט, כג.
(64) שם ס, יא.
(65) חו"מ ס"ג.
(66) שם, יו"ד.
(67) משלי יד, לד.
(68) מ"ו פ"ג ואילך.

יא. בנוגע להערות אאמו"ר — כיון שאין הערות על הזהר דפרשתנו, נתעכב על ההערות שנדפסו לאחרונה⁵⁴:

ההערה השלישית⁵⁵ היא בפ' חיי שרה בענין מיתת וקבורת שרה [ובין הדברים מתעכב גם על תיבת "מתך": "במסורה מתך ד', ג' דהכא חסרים, וא' מלא י', יחיו מתוך, בישעי' סי' כ"ו"], ומבאר ש"שרש המיתה הוא .. מהז' מלכים דתהו שמתו", וכללות ענין שבירת הכלים דתהו הוא באופן שענין השבירה ומיתה הי' בז' תחתונות, ואילו בנוגע לחו"ב וכתר — "הי' פגם בכתר וביטול בחו"ב".

וכל זה קשור עם מ"ש⁵⁶ "ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים" — כי, "מאה הוא בחי' כתר, עשרים חו"ב, ובשניהם כתיב שנה לשון יחיד, כי בכחב"ד לא הי' פירוד וריבוי גם בתהו .. ושבע שנים הוא הז"ת .. וכתיב בהם שנים לשון רבים, כי הז"ת הי' בהם פירוד וריבוי .. וכל ענין עבודת האדם למטה הוא לתקן כל זה. הנה שרה הצדקת .. תיקנה הפגם (בכתר) וביטול (בחו"ב) ושבירה (בו"ת) דתהו, זהו ששני חיי' הי' ק' וכ' וז' וכו'".

וכמדובר כמ"פ שאאמו"ר כתב הערותיו בקיצור גדול, וסמך על כך ששאר הענינים יבינו מעצמם. ובנוגע לענינו — דרוש ביאור בחילוק בין כתר לחו"ב, שבחו"ב הי' ביטול, ובכתר הי' רק פגם. וכפי שיתבאר לקמן — בקיצור עכ"פ.

יב. בהמשך להמדובר אודות מיתת ז' מלכים דתהו, שהם ז' המדות דלעו"ז — הרי ידוע⁵⁷ שמהם נשתלשלו ז' האומות שהיו בארץ ישראל (קודם שנכבשה ע"י בני"), ומהם נמשכים ומקבלים חיותם כל שבעים אומות העולם.

וכללות הענין בזה — שארץ ישראל נקראת "טבור הארץ"⁵⁸, שממנה נמשך חיות לכל העולם ולכל האומות שבכל העולם.

ועפ"ז מובן מ"ש רש"י בפ' דברים על הפסוק⁵⁹ "צידונים יקראו לחרמון שריון והאמורי יקראו לו שניר", "ובמקום אחר הוא אומר⁶⁰ ועד

(54) בלקוטי לוי"צ — ליקוטים על פסוקי תנ"ך ומחז"ל ואגרות קודש (תאריך ה"פתח דבר": עש"ק מברכים חדש מנחם אב, ה'תשל"ב).
(55) ע' יא ואילך.
(56) ר"פ חיי שרה.
(57) אה"ע סי"ב (ריש ע' שכד). וש"נ.
(58) יחזקאל לח, יב וברד"ק. וראה תנחומא קדושים יו"ד. פרש"י ורשב"ם ב"ב עד, א.
(59) ג, ט.
(60) ואתחנן ד, מח.

והיינו, שיודה לה' לא רק על שזיכה אותו במצות ביכורים ועבודתה, אלא יודה לה' גם על זה שנותן לו כל עניניו הגשמיים בהרחבה כפשוטם.

וגם זה שהקב"ה נותן לישראל כל צרכיהם הגשמיים בהרחבה [וכמארז"ל²⁹ "חי' ועוף כו' מתפרנסין שלא בצער כו' אני שנבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער"³⁰], הוא לתכלית הנ"ל — שבנ"י ע"י עבודתם ימשיכו בהם קדושה.

ו. עוד הוראה ממצות ביכורים:

עם ישראל נקרא "כרם ה'"³¹, ונאמר³² "כביכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם". ובאילני הכרם ישנם שרשים ענפים ופירות: שרשים הם האבות וכו', הענפים הם ראשי המטות וכו', והפירות הם הנוער [בדוגמת פירות הכרם הנולדים וגדלים באילנות].

וכאשר הקב"ה נכנס לכרם עם ישראל, וכמ"ש³³ "באתי לגני אחותי כלה", ורואה פרי שבכרה³⁴, היינו ילד או ילדה שנכנסו לגיל מצוות, או אחד מבנ"י שנתודע מעניני התומ"צ שעד עתה לא ידע עליהם מפני סיבות שונות ומשונות — אומר הקב"ה, מצווה ורוצה הוא, שיביאו אותו ביכורים, היינו שיחנכו את הנער והנערה לעניני התומ"צ, עד שיביאו אותם³⁵ לביהמ"ק — לתכלית השלימות, היינו לא רק שיתחיל החינוך שלו, ואח"כ יעזבו לנפשו או שימסרו למישהו אחר, אלא המתחיל במצוה אומרים לו גמור³⁶ — שיחנכו הוא, עד שיביאו לביהמ"ק, לתכלית השלימות.

וכמו שראינו אצל רבותינו נשיאינו גודל ההשתדלות והחביבות בענין החינוך³⁷, מתחיל מהבעש"ט (שבח"י אלול הוא יום הולדתו), שעוד קודם התגלות שלו עסק בחינוך ילדים קטנים להרגילם באמירת אמן, איש"ר וכו'³⁸, למרות שהי' יכול להתעסק באותו שעה ברזין דאורייתא ורזין דרוזין וכו'.

(28) כפירש"י שם.
(29) סוף קידושין.
(30) ויתירה מזה: כמארז"ל (כ"מ רפ"ז)
(31) אפילו אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהם שהן בני אברהם יצחק ויעקב" (מהנחה בלתי מוגה).
(32) ישעי' ה, ז.
(33) הושע ט, יו"ד.
(34) שה"ש ה, א.
(35) ראה גם תו"מ ח"נ ע' 44. וש"נ.
(36) ראה כש"ט בהוספות סרפ"ח ואילך.
(37) ראה גם תו"מ ח"נ ע' 44. וש"נ.
(38) ראה כש"ט בהוספות סרפ"ח ואילך.
(39) וש"נ.
(40) אמירת "מודה אני לפניך ..

ועד"ז אצל אדה"ז (שבח"י אלול הוא יום הולדתו), שיסד החדרים וכו'³⁹, ועד"ז בכאו"א מרבתינו הק' עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר, וכידוע גדול התעסקותו בענין החינוך כפשוטו³⁷, וגם של אלו הרחוקים באותה שעה מתורה ומצוות.

ז. וכל כך גדלה מעלת עבודה זו, עד שנראה זאת גם בברכה שמברכים אותו לאחר העבודה: "הבאת בכורים היום תשנה לשנה הבאה"⁴⁰ — ולכאורה מצינו בכ"כ מקומות שזכר המצוות בענינים שונים לגמרי, כמו "למען יאריכון ימיך"⁴¹ או "למען יטב לך והארכת ימים"⁴², ועוד, אבל כאן השכר הוא שיזכה לעבוד עבודה זו עוה"פ לשנה הבאה. מזה נראה עד כמה גדולה עבודה זו — שאם זכה והביא פירות הנוער לבית ה', שכרו הוא כי לשנה הבאה שוב יזכה לקרב עוד יהודים ועוד יהודים ולהביאם לביהמ"ק, עד שנזכה להביא ביכורים כפשוטו לבית המקדש בבנינו, בקרוב ממש.

* * *

ח. מאמר (כעין שיחה) ד"ה והי' כי תבוא אל הארץ וגו'.

* * *

ט. בנוגע לפירוש רש"י על התורה — מדובר בהתוועדויות האחרונות אודות ענינים שלכאורה אינם מובנים לבן חמש למקרא, ואעפ"כ לא נתבארו בפירוש רש"י:

הביאור בפסוק⁴³ "וענית ואמרת .. ארמי אוכד אבי .. ויוציאנו ה' ממצרים וגו'" — שהזכרת "חסדי המקום" היא רק בנוגע להצלה מלבן והגאולה ממצרים (ולא שאר החסדים שעשה הקב"ה עם בני", ובפרט ההצלה מעשיו⁴⁴), כי, ההודאה דביכורים היא גם עבור ההתיישבות בנחלה קבועה, ולכן מזכירים רק "חסדי המקום" שאירעו בעת היותם במקום

(39) ראה תו"מ — רשימת היומן ס"ע שז ואילך. וש"נ.

(40) פרש"י פרשתנו כו, טז.

(41) יתרו כ, יב.

(42) תצא כב, ז.

(43) פרשתנו שם, ה-ח.

(44) וכמודגש בפירוש רש"י על הפסוק (וישלח לב, כט) "כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל", ש"אנשים" קאי על "עשו ולבן". ובפרט שעשו הי' גרוע יותר מלבן — כי: לבן

רק טען "הבנות בנותי והבנים בני גוי" (ויצא לא, ג), אבל לא רצה להרגם, משא"כ עשו, שבא לקראת יעקב עם ארבע מאות איש, ויעקב התיירא וחשש "פן יבוא והכני אם על בנים" (וישלח שם, יב), כולל גם בנימין (משא"כ לבן שברדפו אחרי יעקב עדיין לא נולד בנימין), וכל זה — למרות שיעקב הי' כבר במקום ישוב, שאז קשה יותר לאבדו מכמו בשעה שנמצא בדרך, כמו ברדיפת לבן. וא"כ, אם לבן נקרא "אוכד אבי" — עשו על אחת כמה וכמה!

קבוע (עשרים שנה — בארם, ורד"ו שנה — במצרים) — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חי"ד ע' 93 ואילך.

י. ויש להוסיף גם בנוגע ל"יינה של תורה":

סדר הפרשה הוא באופן של כלל פרט וכלל: ההתחלה היא "והי' כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך", שזהו ענין של כלל, ולאח"ז באים הפרטים: "ולקחת מראשית כל פרי האדמה וגו'", ולאח"ז בא הכלל ד"וענית ואמרת".

ודוגמתו בעבודת כל יום: התחלת העבודה היא בכלל ענין המס"נ וההתמסרות לה' באופן ש"בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך"⁴⁵, "בכל מדה ומדה כו"⁴⁶, ולאח"ז באים כל פרטי העבודה במשך כל היום שיש בהם כמה חילוקים כו', ולאח"ז בא הכלל ד"בידך אפקיד רוחי"⁴⁷, מתוך התמסרות לה'.

ועד"ז מצינו בפרשה שעומדים לקרוא בתפלת מנחה⁴⁸: "אתם נצבים היום כולכם" — כלל, ולאח"ז באים הפרטים ד"ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם וגו'", ולאח"ז בא הכלל ד"לעברך בברית ה' אלקיך"⁴⁹, כפירוש רש"י: "כורתי בריתות עושין מחיצה מכאן ומחיצה מכאן ועוברים בינתיים, כמו שנאמר⁵⁰ העגל אשר כרתו לשנים ויעברו בין בתריו" — שבזה מודגש שכולם הם בהשוואה (כלל).

וכן הוא בכללות השנה כולה: ר"ה (בחודש תשרי) הוא הזמן שבו מקבל יהודי עול מלכותו ית' על כל השנה כולה — כלל, ולאח"ז באים כל פרטי העבודה שבמשך כל השנה כולה, ובחודש אלול שבסוף השנה עושים חשבון על כל השנה כולה (ובפרט ביי"ב הימים מח"י אלול עד ר"ה, שאז הוא זמן החשבון באופן דיום לחודש⁵¹) — שזהו"ע של כלל.

ועד"ז בנוגע לגאולה בביאת משיח צדקנו — שתחילה ישנו כללות ענין הגאולה לכללות בני", ולאח"ז באה הגאולה בפרטיות — בהתאם לחילוקים ד"מקטנם ועד גדולם"⁵², ולאח"ז ישנו הכלל דענין הגאולה כפי שהוא בנוגע לכל העולם, כמ"ש⁵³ "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר", בקרוב ממש.

* * *

(50) ירמי' לד, יח.

(51) סה"ש תש"ג ע' 177 ואילך.

(52) ירמי' לא, לג.

(53) ישע"י מ, ה.

(45) ואתחנן ו, ה.

(46) ברכות רפ"ט. ספרי ופרש"י עה"פ.

(47) תהלים לא, ו.

(48) ר"פ נצבים.

(49) שם, יא.